

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه آموزشی و سرفصل دروس

دوره دکتری

رشته دانش اجتماعی مسلمین

گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی

کمیته علوم انسانی و اجتماعی

مصوب هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۴

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین

کمیته تخصصی: علوم انسانی و اجتماعی
گرایش:
کد رشته:

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی
رشته: دانش اجتماعی مسلمین
دوره: دکتری

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و نود و ششمین جلسه مورخ ۹۰/۱۲/۴ خود برنامه آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود.

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۹۰/۱۲/۴ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

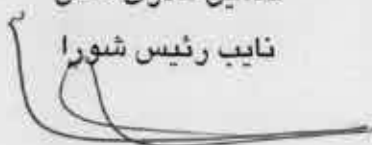
ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی
مورخ ۹۰/۱۲/۴ درخصوص برنامه آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین

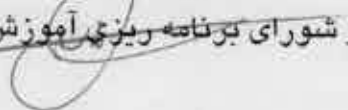
برنامه آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین
که از طرف گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی پیشنهاد شده بود ، با اکثریت آراء
به تصویب رسید.
۲) این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجرا است و پس از آن
نیازمند بازنگری است.

رای صادره هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۴ در مورد برنامه
آموزشی دوره دکتری رشته دانش اجتماعی مسلمین صحیح است و به مورد اجرا
گذاشته شود.

حسین نادری منش
نایب رئیس شورا

سعید قدیمی
دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

۱. تعریف

تفکر اجتماعی مسلمین به اندیشه، دانش و علم اجتماعی دنیای اسلام می‌پردازد، هویت معرفتی این دانش را با توجه به معنای علم در حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی شناسایی نموده و مبادی اندیشه اجتماعی معاصر مسلمانان و تلاش متفکران اسلامی را ارزیابی و بررسی نقادانه می‌کند و تولید تفکر اجتماعی مبتنی بر حوزه‌ی معرفتی ناب اسلامی در برابر چالش‌های معاصر را دستور کار خود قرار می‌دهد.

۲. اهداف

الف. بازخوانی سنت و روش‌های تفکر اجتماعی دنیای اسلام.

ب. نقد و بررسی مبانی معرفتی علم اجتماعی مدرن.

ج. تولید نظریه‌های اجتماعی مبتنی بر حکمت و عقلانیت اسلامی.

د. نقد و بررسی مبانی معرفتی تفکر اجتماعی اندیشمندان معاصر مسلمان.

ه. تبیین تحولات اجتماعی جهان معاصر بر پایه‌ی حوزه‌ی معرفتی اسلام.

۳. ضرورت

اندیشه اجتماعی اسلامی به رغم پیشینه تاریخی و تمدنی خود با حضور دانش اجتماعی مدرن در مراکز رسمی علم کشورهای اسلامی مورد غفلت قرار گرفته و بیشتر موضوع پژوهش‌های مدرن واقع شده است. اندیشه اجتماعی معاصر با گسل از پیشینه تاریخی، روش معرفتی شایسته و مناسب با فرهنگ و تمدن اسلامی را پیدا نکرده است. بازخوانی و بررسی اندیشه اجتماعی متفکرین معاصر مسلمانان و تلاش برای پدید آوردن دانش روشمند مناسب با حوزه فرهنگ و تمدنی اسلام، ضرورت تاسیس این رشته را توجیه می‌نماید.

عناوین دروس رشته دکترای دانش اجتماعی مسلمین

دروس جبرانی، ۶ واحد

پیش نیاز	واحد	
	۲	۰۱ زبان عربی معاصر
	۲	۰۲ فلسفه علوم اجتماعی
	۲	۰۳ تحلیل تحولات اجتماعی معاصر در جهان اسلام

دروس تخصصی الزامی، ۱۲ واحد

	۲	۰۱ تحلیل ادوار علوم عقلی
	۲	۰۲ تحلیل ادوار علوم نقلی
	۲	۰۳ چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱)
چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱)	۲	۰۴ تفکر اجتماعی مسلمین تا دوران معاصر
	۲	۰۵ روش‌شناسی تفکر اجتماعی مسلمین
	۲	۰۶ اندیشمندان غربی تأثیر گذار در جهان اسلام

دروس تخصصی اختیاری، ۶ واحد از ۱۰ واحد

چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱)	۲	۰۱ چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۲)
	۲	۰۲ باز‌شناسی تفکر اجتماعی معاصر مسلمین
	۲	۰۳ نقد و بررسی گفتمان شرق‌شناسی
	۲	۰۴ اخوان المسلمین
	۲	۰۵ جامعه‌شناسی دین

زبان عربی معاصر

کد درس: ۱

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری، ۱ واحد عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با عربی معاصر در حوزه‌ی اندیشه‌ی معاصر مسلمان مرتبط با علوم زیستی، اجتماعی مدرن فلسفه‌های پدیدارشناسانه، آگزیستانس، هرمنوتیک، تحلیلی و ...

منابع

- سید قطب
  - المستقبل لهذا الدين
  - في ظلال القرآن
- مالک بن نبی
  - مشكلة الثقافة
  - وجهة العالم الإسلامي
- شهید محمد باقر صدر
  - الإنسان المعاصر و المشكلة الاقتصادية
- محمد عبده
  - العروة الوثقى مع معلمه جمال الدين الأفغاني
- محمد قطب
  - جاهلية القرن العشرين
- حسن الترابی
  - المصطلحات السياسية في الإسلام
- حسن حنفی
  - التراث و التجديد
- محمد ارگون
  - قضايا في نقد العقل الديني. كيف نفهم الإسلام اليوم؟
  - من الاجتهاد إلى نقد العقل الإسلامي

- محمد عابد الجابري
  - نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفي
  - تكوين العقل العربي
  - بنية العقل العربي
- نصر حامد أبو زيد
  - مفهوم النص (دراسة في علوم القرآن)
  - التفكير في زمن التكفير

فلسفه علوم اجتماعی

کد درس: ۲

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: پیش نیاز / نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: در این درس به نقد و بررسی مبانی معرفتی علم مدرن با تاکید بر مهم ترین مکاتب فلسفه علوم اجتماعی غرب پرداخته می شود.

سرفصل درس

- ماهیت علوم اجتماعی در نگاه مدرن و پست مدرن
- پیش فرض های نظریه
- فرایند نظریه پردازی و نظریه آزمایی
- ملاک صدق و کذب نظریه
- تعریف روش شناسی
- سطوح مختلف روش شناسی نظیر کاربری و بنیادی
- ارتباط روش با نظریه، فلسفه، هدف و موضوع
- مروری بر روش های کاربردی علوم اجتماعی
  - مشاهده مشارکتی و غیرمشارکتی، تحلیل محتوا کمی و کیفی،
  - مروری بر روش های بنیادین علوم اجتماعی
    - پوزیتویسم
    - تفهمی
    - انتقادی
    - ...

منابع

- راجر تریگ، فهم علم اجتماعی
- تد بنتون و یان کرایب، فلسفه علوم اجتماعی
- برایان فی، فلسفه امروزی علوم اجتماعی
- ایون شرت، فلسفه علوم اجتماعی قاره ای
- آندرو سایر، روش در علوم اجتماعی

تحلیل تحولات اجتماعی معاصر در جهان اسلام

کد درس: ۳

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: پیش نیاز / نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف

بررسی وضعیت اجتماعی - فرهنگی کشورهای اسلامی
تحلیل تحولات اجتماعی سیاسی جهان اسلام (بیداری اسلامی)، عوامل، ریشه‌ها، ظرفیت‌ها و چالش‌ها

سرفصل درس

- معرفی کشورهای اسلامی
- جمعیت
- موقعیت جغرافیایی
- وضعیت اجتماعی و اقتصادی
- مسلمانان سایر کشورها
- جریان‌های فکری جهان اسلام
- جنبش‌های اجتماعی در کشورهای اسلامی
- مسائل اجتماعی در کشورهای اسلامی
- تشکلهای بین‌المللی جهان اسلام
- کنفرانس عدم تعهد
- سازمان کنفرانس اسلامی
- سازمان سکا
- اتحادیه عرب
- مجمع دارالتقريب بين المذاهب الاسلاميه
- فرق و مذاهب
- شیعه و اهل تسنن
- فرق فقهی
- فرق کلامی

- فرق کلامی
- فرق عرفانی
- وهابیت و سلفیه

منابع

- جامعه شناسی کشورهای اسلامی، بهروز مرادی
- علم الاجتماع و المجتمع الاسلامی، شاهین مصطفی
- گزارشی از آمار جمعیتی شیعیان جهان، محمود تقی‌زاده داوری
- رضوان السید: اسلام سیاسی معاصر در کشاکش هویت و تجدد؛ ترجمه‌ی مجید مرادی
- عباس محمود عقاد؛ اسلام در قرن بیستم؛ ترجمه‌ی حمیدرضا آژیر
- فضیل ابوالنصر؛ رویارویی غرب‌گرایی و اسلام‌گرایی؛ ترجمه‌ی حجت‌الله جودکی
- هادی خسروشاهی؛ جهاد اسلامی، امام خمینی (ره)، شیعه و سنی، مسئله‌ی فلسطین، فتحی شقاقی
- محمد جواد صاحبی؛ جهانی شدن و دین، فرصت‌ها و چالش‌ها
- معاونت پژوهشی مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)؛ جهان اسلام از دیدگاه امام خمینی (ره)
- مجید خدوری؛ گرایش‌های سیاسی در جهان عرب؛ ترجمه‌ی عبدالرحمن عالم

تحلیل ادوار علوم عقلی

کد درس: ۴

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تبیین دوره‌ها و بسترهای معرفتی دانش عقلی مسلمین در مقاطع گوناگون

سرفصل درس

- علوم اوایل (میراث یونان باستان) و علوم مسلمین
- تقسیم‌بندی‌های علوم در جهان اسلام
- اهل حدیث و ظاهرگرایان
- متکلمین: معتزله و اشاعره
- رویکردهای فلسفی: مشاء، اشراق و حکمت متعالیه
- رویکردهای باطنی، صوفیانه، عرفانی
- علوم تجربی و طبیعی
- مواجهات جریان‌های فوق با علوم مدرن

منابع:

- م.م. شریف؛ تاریخ فلسفه در اسلام
- حنا الفاخوری، خلیل الجر؛ تاریخ فلسفه در جهان اسلامی
- فخری، ماجد؛ سیر فلسفه در جهان اسلام؛ ترجمه زیر نظر نصرالله پورجوادی
- دبور، ح؛ تاریخ فلسفه در اسلام؛ ترجمه‌ی عباس شوقی
- هانری کرین؛ تاریخ فلسفه‌ی اسلامی
- سید حسین نصر، الیور لیمن؛ تاریخ فلسفه‌ی اسلامی
- سید حسین نصر؛ سه حکیم مسلمان؛ ترجمه‌ی احمد آرام
- ابراهیمی دینانی، عبدالحسین؛ ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام
- عبودیت، عبدالرسول؛ درآمدی به نظام حکمت صدرایی
- یزدان‌پناه، سید یدالله

▪ حکمت اشراق، گزارش، شرح و سنجش دستگاه فلسفی شیخ شهاب الدین سهروردی

▪ مبانی و اصول عرفان نظری

- صدوقی سها، منوچهر؛ تاریخ حکما و عرفای متأخر، تحریر ثانی
- ولایتی، علی اکبر؛ پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران
- آلدومیه، لی؛ علوم اسلامی و نقش آن در تحولات جهان اسلامی؛ ترجمه‌ی محمدرضا شجاع رضوی و دکتر اسدالله علومی
- بدوی، عبدالرحمان؛ الأفلاطونية المحدثه عند العرب
- بیهقی، ابوالحسن؛ تاریخ حکماء الاسلام
- حاجی خلیفه؛ کشف الظنون

- شهرزوری، شمس الدین محمد بن محمود؛ تاریخ الحكماء (نزهة الأرواح و روضة الأفراح)
- شهرستانی، محمد؛ الملل و النحل

- صفاء، ذبیح الله؛ تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی
- طهرانی، شیخ آقابزرگ؛ الذریعة إلى تصانیف الشيعة
- غزالی، محمد؛ المنقذ من الضلال
- مطهری، مرتضی

▪ خدمات متقابل اسلام و ایران

▪ آشنایی با علوم اسلامی

- شبلی نعمانی؛ تاریخ علم کلام؛ ترجمه‌ی سید محمدتقی فخر داعی گیلانی
- قاسم غنی؛ تاریخ تصوف در اسلام
- زرین کوب، عبدالحسین

▪ ارزش میراث صوفیه

▪ جستجو در تصوف ایران

- عطار نیشابوری؛ تذکرة الأولیاء

- جامی، عبدالرحمان؛ نفحات الأنس

- زمانی، شهریار؛ ماجرای معنویت در دوران جدید

- رنه، گنون؛ بحران دنیای متجدد؛ ترجمه‌ی ضیاءالدین دهشیری

• حسن حنفی

▪ التراث و التجدید

▪ موسوعة الحضارة العربية الإسلامية

▪ من النص الى الواقع

▪ من النقل الى العقل

• محمد ارگون

▪ تاريخية الفكر العربي الإسلامي أو نقد العقل الإسلامي

▪ الفكر الإسلامي؛ نقد و إجتهداد

▪ من الإجتهداد إلى نقد العقل الإسلامي

▪ قضايا في نقد العقل الديني. كيف نفهم الإسلام اليوم؟

▪ القرآن من التفسير الموروث إلى تحليل الخطاب الديني

• محمد عابد الجابري

▪ نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفي

▪ تكوين العقل العربي

▪ بنية العقل العربي

▪ العقل السياسي العربي

▪ العقل الأخلاقي العربي

▪ إشكاليات الفكر العربي المعاصر

▪ التراث و الحداثه: دراسات و مناقشات

▪ وجهة نظر نحو إعادة بناء قضايا الفكر العربي المعاصر

▪ المثقفون في الحضارة العربية: محنة ابن حنبل و نكبة ابن رشد

• نصر حامد أبو زيد

▪ الإتجاه العقلي في التفسير (دراسة في قضية المجاز في القرآن عند المعتزلة)

▪ فلسفة التأويل (دراسة في تأويل القرآن عند محي الدين بن عربي)

▪ مفهوم النص (دراسة في علوم القرآن)

▪ إشكاليات القراءة و آليات التأويل

▪ نقد الخطاب الديني

▪ الخطاب و التأويل

▪ هكذا تكلم ابن عربي

▪ الإمام الشافعي و تأسيس الايديولوجية الوسطية

تحلیل ادوار علوم نقلی

کد درس: ۵

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تبیین دوره‌ها و بسترهای معرفتی دانش نقلی مسلمین در مقاطع گوناگون

سرفصل درس

- رویکردهای حدیثی و تفسیری در دوره‌های مختلف تاریخی
- دوره‌های تاریخی ظاهرگرایی و اهل قیاس
- دوره‌های تاریخی فقه شیعی
- ظاهرگرایی و اخباری‌گری در فقه شیعه
- تطورات تاریخی علم اصول
- سبک‌ها و شیوه‌های تاریخ‌نگاری در دوره‌های مختلف جهان اسلام

منابع

- عبدالهادی الفضلی
  - تاریخ التشریح الاسلامی
  - دروس فی اصول فقه الإمامیه
- الخضری‌بک، محمد؛ تاریخ التشریح الإسلامی
- القطان، مناع؛ تاریخ التشریح الإسلامی
- مبانی و تاریخ تحول اجتهاد؛ حسین عزیزی
- ادوار اجتهاد؛ ابراهیم جناتی
- مکاتب الإجتهد و مناہجہ؛ مصطفی جعفر پیشه‌فرد
- دانشنامه‌ی اصولیان شیعه؛ محمدرضا ضمیری
- مقدمه‌ای بر فقه شیعه؛ سید حسین مدرسی
- بحوث رجالیة؛ مسلم الداوری
- بحوث رجالیة؛ محمد آصف محسنی
- مدرسی طباطبایی، سید حسین

- مکتب در فرآیند تکامل؛ ترجمه‌ی هشام ایزدپناه
- مقدمه‌ای بر فکر شیعه؛ ترجمه‌ی محمد آصف فکرت
- میراث مکتوب شیعه در سه قرن نخستین هجری؛ ترجمه‌ی سید علی قرائی و رسول

جعفریان

- طبقات ابن سعد
- مقدمه‌ی ابن صلاح
- کتانی؛ الرسالة المستطرفة
- فؤاد سزگین؛ تاریخ التراث العربی (تاریخ نگارش‌های عربی)
- روزنتال، فرانتس؛ تاریخ تاریخ‌نگاری در اسلام؛ ترجمه‌ی اسدالله آزاد
- هامیلتون گیب و الکساندر راسکین؛ تاریخ‌نگاری در اسلام؛ ترجمه‌ی یعقوب آژند
- صادق آئینه‌وند؛ علم تاریخ در گستره‌ی تمدن اسلامی
- جعفریان، رسول؛ منابع تاریخ اسلام
- دوری، عبدالعزیز؛ بحث فی نشأة علم التاریخ عند العرب
- معرفت، محمد هادی؛ تفسیر و مفسران
- گلدزیه‌ر، ایگناز؛ گرایش‌های تفسیری در میان مسلمانان؛ ترجمه‌ی سید ناصر طباطبایی
- مطهری، مرتضی
- خدمات متقابل اسلام و ایران
- آشنایی با علوم اسلامی
- خرمشاهی، بهاء‌الدین؛ دانشنامه‌ی قرآن و قرآن‌پژوهی
- طباطبایی، محمدحسین؛ قرآن در اسلام
- قربانی، زین العابدین؛ تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
- شادی نفیسی؛ عقل‌گرایی در تفاسیر قرن چهاردهم
- شرقاوی، عفت محمد؛ الفکر الدینی فی مواجهة العصر: دراسة تحليلیة لإتجاهات التفسیر فی العصر
- الحديث
- ذهبی؛ التفسیر و المفسرون
- صدر، حسن بن هادی؛ تأسیس الشیعة لعلوم الإسلام
- الخولی، امین؛ التفسیر، نشأته، تدرجه، تطوره
- شهیدی صالحی، عبدالحسین؛ تفسیر و تفاسیر شیعه
- استادی، رضا؛ آشنایی با تفاسیر قرآن و مفسران

- معارف، مجيد؛ تاريخ عمومي حديث
- سبجاني، جعفر؛ كليات في علم الرجال
- العمري، اكرم ضياء؛ تاريخ السنة المشرفة
- العاملي، سيد محسن امين؛ أعيان الشيعة
- ولايتي، علي اكبر؛ پويابي فرهنگ و تمدن اسلام و ايران
- حسن حنفي

- التراث و التجديد
- من النقل إلى الإبداع
- موسوعة الحضارة الإسلامية
- من النص إلى الواقع
- من النقل إلى العقل

• محمد ارگون

- تاريخية الفكر العربي الإسلامي أو نقد العقل الإسلامي
- الفكر الإسلامي؛ نقد و إجتهد
- من الإجتهد إلى نقد العقل الإسلامي
- قضايا في نقد العقل الديني. كيف نفهم الإسلام اليوم؟
- القرآن من التفسير الموروث إلى تحليل الخطاب الديني

• محمد عابد الجابري

- مدخل إلى القرآن
- معرفة القرآن الحكيم أو التفسير الواضح حسب أسباب النزول
- إشكاليات الفكر العربي المعاصر
- التراث و الحداثة: دراسات و مناقشات
- وجهة نظر نحو إعادة بناء قضايا الفكر العربي المعاصر
- المثقفون في الحضارة العربية: محنة ابن حنبل و نكبة ابن رشد

• نصر حامد أبو زيد

- مفهوم النص (دراسة في علوم القرآن)
- إشكاليات القراءة و آليات التأويل
- نقد الخطاب الديني
- الخطاب و التأويل

چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱)

کد درس: ۶

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی چالش‌های نظری اندیشمندان معاصر مسلمان در ارتباط با علوم طبیعی و اجتماعی مدرن و تحلیل جواب‌های گوناگون بر پایه‌ی حوزه‌های معرفتی مختلف

سرفصل درس

- سکولاریسم
  - علمی
  - سیاسی
- علم و دین
- اجتهاد و تقلید
- تفاسیر مدرن از معانی قرآن کریم
- اسلام سیاسی و غیر سیاسی؛ اسلام فعال و مبارز و اسلام غیر مبارز
- نحوه‌ی تعامل با جهان غیر اسلامی: روابط بین‌الملل
- چالش‌های سیاسی دنیای اسلام با غرب
- غرب‌گرایی و شرق‌گرایی سیاسی
- خلافت اسلامی
- اسلام و مارکسیسم
- اسلام و لیبرالیسم
- اسلام و ناسیونالیسم
- روابط شیعه و سنی
  - شکل تاریخی: اقتدار اموی
  - شکل جدید: قدرت غرب و زمینه‌های سیاسی
- ظاهر‌گرایی اسلامی معاصر

• تفاسیر گوناگون تقریب بین المذاهب

منابع

- الإسلام السياسي؛ محمد سعید العثماوی
- رضوان السید؛ اسلام سیاسی معاصر در کشاکش هویت و تجدد؛ ترجمه‌ی مجید مرادی
- عباس محمود عقاد؛ اسلام در قرن بیستم؛ ترجمه‌ی حمیدرضا آزیر
- فضیل ابوالنصر؛ رویارویی غرب‌گرایی و اسلام‌گرایی؛ ترجمه‌ی حجت‌الله جودکی
- هادی خسروشاهی؛ جهاد اسلامی، امام خمینی^(ره)، شیعه و سنی، مسئله‌ی فلسطین، فتحی شقاقی
- محمد عابدی اردکانی؛ سنت و نوسازی سیاسی
- علی میرموسوی؛ اسلام، سنت، دولت مدرن، نوسازی دولت و تحول در اندیشه‌ی سیاسی معاصر

شیعه

- علامه طباطبایی؛ شیعه در اسلام
- پارسانیا، حمید؛ سنت، ایدئولوژی، علم
- محمد جواد صاحبی؛ جهانی شدن و دین، فرصت‌ها و چالش‌ها
- اکبر اسد علیزاده؛ اسلام و چالش‌های فکری معاصر (سکولاریزم)
- معاونت پژوهشی مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ره)؛ جهان اسلام از دیدگاه امام خمینی^(ره)
- مجید خدوری؛ گرایش‌های سیاسی در جهان عرب؛ ترجمه‌ی عبدالرحمن عالم
- ابوالاعلی مودودی

▪ اسلام و مشکلات اقتصادی؛ مترجم: سید هادی خسروشاهی؛ تهران: مؤسسه‌ی مطبوعاتی

فراهانی، ۱۳۴۳

▪ الجهاد فی الاسلام

▪ الجهاد فی سبیل الله

▪ نحن و الحضارة الغربية

▪ الحضارة الإسلامية: اسسها و مبادئها

▪ اسس الإقتصاد بین الاسلام و النظم المعاصرة

▪ الاسلام فی مواجهة التحديات المعاصرة

▪ مفاهيم أساسية حول الدين و الدولة

▪ مبادئ الاسلام

▪ الربا

▪ نظرية الاسلام السياسية

- منهج جديد للتعليم و التربية
- معضلات الانسان الاقتصادية و حلها فى الاسلام
- القانون الاساسى و طريق تنفيذه
- تدوين الدستور الاسلامى
- الحكومة الاسلامية
- الاسلام و المدنية الحديثة
- الخلافة و الملك
- منهج الانقلاب الاسلامى
- حول تطبيق الشريعة الاسلامية فى العصر الحاضر
- الاسلام و معضلات العصر
- واجب الشباب المسلم اليوم
- نظرية الاسلام و هدية فى السياسة و القانون و الدستور
- طائفة من قضايا الامة الاسلامية فى القرن الحاضر

• اقبال لاهورى

- احياء فكر دينى در اسلام

• شيخ محمد غزالى

- السنة النبوية بين أهل الفقه و أهل الحديث
- عقيدة المسلم
- سر تأخر العرب و المسلمين
- مشكلات فى طريق الحياة الإسلامية
- الاسلام المفترى عليه
- الاسلام و المناهج الاشتراكية
- الاسلام و الاوضاع الاقتصادية
- الاسلام و الاستبداد السياسى
- حقيقة القومية العربية
- تراثنا الفكرى فى ميزان الشرع
- ظلام من الغرب
- الأسرة المسلمة و تحديات العصر

• سيد جمال الدين

▪ نرم افزار مجموعه‌ی آثار سید جمال

• حسن البنا

▪ الرسائل

▪ رسالة المنهج

▪ رسالة الانتخابات

• سلامة موسى

▪ الاشتراكية

▪ نظرية التطور و أصل الانسان

▪ اليوم و الغد

▪ السيكولوجية في حياتنا اليومية

▪ النهضة الأوروبية

▪ دراسات سيكولوجية

• سيد قطب

▪ المستقبل لهذا الدين

▪ في ظلال القرآن (ثمانية مجلدات في تفسير القرآن الكريم)

▪ العدالة الاجتماعية

▪ الإسلام و السلام العالمي

▪ معركة الاسلام و الرأسمالية

▪ الاسلام و مشكلات الحضارة

▪ اسلام و سرمایه‌داری؛ ترجمه سید محمد شیرازی

▪ در سایه‌ی قرآن (فی ظلال القرآن)؛ ترجمه مصطفی خرم‌دل

▪ ما چه می‌گوییم؛ ترجمه سید هادی خسروشاهی

▪ ویژگی‌های ایدئولوژی اسلامی؛ ترجمه سید محمد خامنه‌ای

▪ زیربنای صلح جهانی؛ ترجمه سید هادی خسروشاهی و زین العابدین قربانی

▪ آینده در قلمرو اسلام (المستقبل لهذا الدين)؛ ترجمه آیت الله خامنه‌ای

▪ عدالت اجتماعی در اسلام (العدالة الاجتماعية)؛ ترجمه محمد علی گرامی و سید هادی

خسروشاهی

• عبدالرحمن الكواکبي

▪ الأعمال الكاملة للكواكبي؛ دراسة و تحقيق محمد جمال طحان، مركز دراسات الوحدة العربية، بيروت ٢٠٠٦

• مالك بن نبي

- دور المسلم و رسالته في الثلث الأخير من القرن العشرين (محاضرة)
- شروط النهضة
- الصراع الفكري في البلاد المستعمرة
- مشكلة الأفكار في العالم الاسلامي
- مشكلة الثقافة
- الإسلام و الديمقراطية

• محمد باقر صدر

- فلسفتنا (به فارسي ترجمه شده است)
- اقتصادنا (به فارسي ترجمه شده است)
- الانسان المعاصر و المشكلة الاجتماعية (به فارسي ترجمه شده است)
- البنك اللاروي في الإسلام
- البنك في المجتمع الإسلامي
- الخطوط التفصيلية عن الاقتصاد في المجتمع الاسلامي

• محمد عبده

- الأعمال الكاملة للشيخ محمد عبده (في خمسة أجزاء)، تحقيق الدكتور محمد عمارة؛ نشر دار الشروق
- سلسلة الأعمال المجهولة؛ محمد عبده؛ تحقيق الدكتور علي شلش، نشر دار رياض الريس
- ديوان الإمام محمد عبده، تحقيق الأستاذ ماجد صلاح الدين، نشر دار الفكر الإسلامي
- رسالة التوحيد
- الإسلام و النصرانية بين العلم و المدنية (رد على إرنست رينان)
- العروة الوثقى مع معلمه جمال الدين الأفغاني

• محمد رشيد رضا

- تفسير المنار
- يسر الإسلام و أصول التشريع العام
- الخلافة
- الوهابيون و الحجاز

▪ محاورات المصلح و المقلد

▪ السنه و الشيعة

• محمد قطب

▪ جاهلية القرن العشرين

▪ الإنسان بين المادية و الإسلام

▪ معركة التقليد

▪ مذاهب فكرية معاصرة

▪ العلمانيون و الإسلام

▪ قضية التنوير في العالم الإسلامي

▪ المسلمون و العولمة

▪ من قضايا الفكر الإسلامي المعاصر

▪ رؤية إسلامية لأحوال العالم المعاصر

• حسن الترابي (زعيم سياسي و ديني سوداني)

▪ قضايا الوحدة و الحرية

▪ تجديد الفكر الإسلامي

▪ الأشكال الناظمة لدولة إسلامية معاصرة

▪ تجديد الدين

▪ المصطلحات السياسية في الإسلام

▪ الدين و الفن

▪ السياسة و الحكم

▪ الحركة الإسلامية... التطور و النهج و الكسب

• سيد حسين نصر

▪ جوان مسلمان و دنياي متجدد

▪ معرفت و امر قدسي

▪ اسلام و تنگناهای انسان متجدد

▪ قلب اسلام؛ ترجمه‌ی انشاءالله رحمتی

▪ آرمانها و واقعیات اسلامی

▪ نیاز به علم مقدس؛ ترجمه‌ی حسن میانداری

▪ معرفت و معنویت

• مهدی بازرگان

▪ مجموعه آثار مهندس مهدی بازرگان

- Studies in Contemporary Islam (Journal); The Center for Islamic Studies, Youngstown State University
- Contemporary Islam (Journal); Springer Netherlands
- The Blackwell Companion to Contemporary Islamic Thought; ed. Ibrahim M. Abu-Rabi'; Blackwell Publishing, ۲۰۰۶.
- Al-Alwani, Sheykh Taha Jabir; Issues in Contemporary Islamic Thought; The International Institute of Islamic Thought, USA, ۲۰۰۵.

تفکر اجتماعی مسلمین تا دوران معاصر

کد درس: ۷

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱).

هدف: بررسی جریان‌های معرفتی در اندیشه اجتماعی مسلمین با توجه به خاستگاه معرفتی، تاریخی و اجتماعی آن.

سرفصل درس

- جریان نقلی - تفسیری یا روایی - حدیثی: طالبان
- جریان فلسفی: فارابی، بوعلی، خواجه نصیرالدین طوسی
- جریان خطابی: کلیله و دمنه، بوستان سعدی، سیاست نامه خواجه نظام الملک، قابوس نامه کیکاووس.
- جریان فقهی: شیعه / سنی، اصولی / اخباری
- جریان گزارش‌گری: تاریخ یعقوبی، طبری و سفرنامه ابن بطوطه.
- جریان کلامی - اشعری، معتزلی، شیعی: ابن خلدون، ابن ابی‌الحدید و ...
- جریان عرفانی: اندیشه‌های اجتماعی ابن عربی، نجم‌الدین کبری و ...

منابع

- فارابی
  - آراء اهل المدینه الفاضله
  - سیاست المدینه
  - احصاء العلوم
- ابن خلدون
  - مقدمه
- ابوریحان بیرونی
  - تحقیق ماللهند
- کلیله و دمنه
- بوستان سعدی
- سیاست نامه خواجه نظام الملک

- قابوس نامه کیکاووس
- تاریخ یعقوبی
- تاریخ طبری
- سفرنامه ابن بطوطه
- ابن ابی الحدید

روش‌شناسی تفکر اجتماعی مسلمین

کد درس: ۸

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بازخوانی روش تفکر اجتماعی اندیشمندان مسلمان

سرفصل درس

- کلیات
- تعریف روش‌شناسی
- سطوح مختلف روش‌شناسی نظیر کاربردی و بنیادی
- ارتباط روش با نظریه، فلسفه، هدف و موضوع
- ظاهری‌گرایی (خوارج و طالبان)
- عقل‌گرایی (سیاست مدن)
- رویکردهای خطابی (اندرزنامه‌ها و شعرها)
- رویکردهای فقهی (اصولی، اخباری)
- گزارش‌گری که به دو شاخه تاریخی و تک‌نگاری یا سفرنامه تقسیم می‌شود
- رویکردهای کلامی (اشعری، معتزله، شیعه و ...)
- رویکردهای عرفانی
- رویکردهای سنت‌گراها (سید حسین نصر)
- رویکردهای مدرن (اقبال، مودودی، سید قطب، حسن حنفی و نصر حامد ابوزید).
- رویکردهای تلفیقی (آل احمد، شریعتی، نصر حامد ابوزید، سروش، سید جمال، مطهری و شهید صدر)

منابع

- خواجه نظام الملک، سیاست نامه
- کیکاووس، قابوس نامه.
- فارابی، آراء اهل المدینه الفاضله، و السیاست المدنیه
- فارابی، کتاب فی الاجتماعات المدنیه
- ابن خلدون، مقدمه

- کلیله و دمنه،
- بوستان سعدی،
- تاریخ یعقوبی،
- تاریخ طبری
- سفرنامه ابن بطوطه.

اندیشمندان غربی تأثیرگذار در جهان اسلام

کد درس: ۹

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف

- تحلیل مهم‌ترین جریان‌های معرفتی در غرب با تأکید بر تأثیر آن‌ها در جهان اسلامی
- تحلیل فرایند تأثیرگذاری اندیشمندان غربی بر روشنفکران مسلمان
- شرایط، زمینه‌ها و پی‌آمدهای ورود اندیشه‌های غربی به جهان اسلام

سرفصل درس

- جریان عقل‌گرا
  - دکارت
  - کانت
  - هگل
- جریان حس‌گرا
  - بیکن
  - هیوم
- فلسفه‌ی تحلیلی و فلسفه‌ی زبانی
  - اتمپسم منطقی فرگه و راسل
  - پوزیتیویسم منطقی حلقه‌ی وین
  - فلسفه‌ی زبانی ویتگنشتاین
- جریان‌های آگزیستانسیالیسم
  - کی‌یرکه‌گار
  - یاسپرس
  - نیچه
  - سارتر
  - هایدگر
- رومانتیسیسم و هرمنوتیک
  - شلاهماخر، ویتگنشتاین

- هایدگر، گادامر، هابرماس
- هرش
- مارکسیسم
- لیبرالیسم
- فلسفه‌ی دین

منابع

- فردریک کاپلستون؛ تاریخ فلسفه
- اتین ژیلسون؛ نقد تفکر فلسفی غرب؛ ترجمه‌ی دکتر احمد احمدی
- محمد علی فروغی؛ سیر حکمت در اروپا
- هانری توماس؛ بزرگان فلسفه؛ ترجمه‌ی فریدون بدره‌ای
- امیل بریه؛ تاریخ فلسفه؛ ترجمه‌ی علیمراد داوودی
- برتراند راسل؛ تاریخ فلسفه‌ی غرب؛ ترجمه‌ی نجف دریابندی
- ویل دورانت؛ تاریخ فلسفه؛ ترجمه‌ی عباس زریاب خویی
- ویل دورانت؛ لذت فلسفه؛ ترجمه‌ی عباس زریاب خویی
- جاستوس باکلر و جان هرمن رندال؛ درآمدی بر فلسفه؛ ترجمه‌ی امیر جلال‌الدین اعلم
- تاریخ فلسفه‌ی قرون وسطی و دوره‌ی تجدد؛ ترجمه و تلخیص دکتر یحیی مهدوی
- شایگان، داریوش؛ آسیا در برابر غرب
- پارسانیا، حمید
- هستی و هیوط
- علم و فلسفه
- سنت، ایدئولوژی، علم
- زمانی، شهریار؛ ماجرای معنویت در دوران جدید
- سیر تفکر جدید در جهان و ایران؛ واحد مطالعات و تحقیقات تاریخی مؤسسه‌ی فرهنگی موعود
- مجتهدی، کریم
- نگاهی به فلسفه‌های جدید و معاصر در جهان غرب
- آشنایی ایرانیان با فلسفه‌های جدید غرب
- سید جمال‌الدین اسدآبادی و تفکر جدید

● حائری، عبدالهادی؛ نخستین رویارویی‌های اندیشه‌گران ایران با دو رویه‌ی تمدن بورژوازی غرب

● محبوبی اردکانی؛ تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران

● ابوالاعلی مودودی

▪ نحن و الحضارة الغربية

▪ الإسلام و المدنية الحديثة

● اقبال لاهوری؛ احیای فکر دینی در اسلام

● شیخ محمد غزالی

▪ الإسلام و المناهج الإشتراكية

▪ ظلام من الغرب

● سلامة موسى

▪ الإشتراكية

▪ احلام الفلاسفة

▪ نظرية التطور و أصل الإنسان

▪ السيكولوجية في حياتنا اليومية

▪ النهضة الأوروبية

▪ دراسات سيكولوجية

▪ برنارد شو

● سيد قطب

▪ أمريكا من الداخل بمنظار سيد قطب (مقالات كتبها سيد قطب أيام ابتعائه في الولايات المتحدة)

▪ معركة الإسلام و الرأسمالية

▪ الإسلام و مشكلات الحضارة

▪ اسلام و سرمايه‌داری؛ ترجمه‌ی سيد محمد شیرازی

● محمد باقر صدر

▪ فلسفتنا

▪ اقتصادنا

▪ الأسس المنطقية للإستقراء

● محمد رشید رضا؛ شبهات النصارى و حجج الإسلام

- محمد قطب
  - جاهلیة القرن العشرين
  - الإنسان بين المادية و الإسلام
  - حول التأصيل الإسلامی للعلوم الإجتماعیة
  - مذاهب فکریة معاصرة
  - العلمانیون و الإسلام
  - المسلمون و العولمة
  - حول التفسیر الإسلامی للتاریخ
- شهید مرتضی مطهری
  - مقدمه‌ای بر جهان‌بینی اسلامی
  - شرح اصول فلسفه و روش رئالیسم
- ادوارد سعید
  - الثقافة و الإمبریالیة
  - فرهنگ و امپریالیسم؛ ترجمه‌ی اکبر افسری
  - اومانیسم و نقد دموکراتیک؛ ترجمه‌ی اکبر افسری
- حسن حنفی
  - مقدمه فی علم الإستغراب
  - فیشته فیلسوف المقاومة
  - فی الفكر الغربی المعاصر
  - حوار المشرق و المغرب
- سید حسین نصر
  - جوان مسلمان و دنیای متجدد
  - معرفت و امر قدسی
  - اسلام و تنگناهای انسان متجدد
  - نیاز به علم مقدس
  - معرفت و معنویت
- عبدالکریم سروش
  - درس‌هایی در فلسفه‌ی علم الاجتماع
  - سنت و سکولاریسم

▪ علم چیست فلسفه چیست؟

▪ دانش و ارزش

• محمد ارگون

▪ العلمنة و الدين: الإسلام، المسيحية، الغرب

▪ الإسلام أوروبا الغرب، رهانات المعنى و إرادات الهيمنة

▪ نزعة الأنسنة في الفكر العربي

▪ معارك من أجل الأنسنة في السياقات الإسلامية

• محمد عابد الجابري

▪ مدخل إلى فلسفة العلوم: العقلانية المعاصرة و تطور الفكر العلمي

▪ المنهاج التجريبي و تطور الفكر العلمي

▪ التراث و الحدائنه: دراسات و مناقشات

▪ الديمقراطية و حقوق الإنسان

▪ مسألة الهوية: العروبة و الإسلام و الغرب

- G.W.F. HEGEL, *Lectures on the History of Philosophy*, 3 vol., (1892-96, reprinted with the title *Hegel's Lectures on the History of Philosophy*, 1983)
- BERTRAND RUSSELL, *A History of Western Philosophy* . . . (1945)
- FREDERICK C. COPLESTON, *A History of Philosophy*, 9 vol. (1947-74)

چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۲)

کد درس: ۱۰

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری / نظری

پیش‌نیاز: چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام (۱)

هدف: بررسی چالش‌های نظری اندیشمندان معاصر مسلمان در ارتباط با فلسفه‌های پدیدارشناسانه،

اگزیستانس، هرمنوتیک، تحلیلی... و تحلیل جواب‌های گوناگون بر پایه‌ی حوزه‌های معرفتی مختلف

سرفصل درس

- سکولاریسم علمی
- جایگاه عقل در دین
- التقاط، خلوص دین و کارآمدی
- تفاسیر مدرن از جایگاه قرآن کریم
- تجربه‌ی دینی و ترجمه
- نئواعترال
- تقریرهای معاصر مفهوم تاویل
- روشنفکری و عرفان اسلامی

منابع

- علی عزت‌بگوویچ؛ اسلام بین دو دیدگاه شرق و غرب؛ ترجمه‌ی حسین سیف‌زاده
- علامه طباطبایی؛ شیعه در اسلام
- پارسانیا، حمید
  - سنت، ایدئولوژی، علم
  - عرفان و سیاست
- برنارد لوئیس و دیگران؛ برخورد تمدن‌ها؛ چالش سنت و مدرنیته؛ ترجمه‌ی غلامحسین میرزا صالح
- اکبر اسد علیزاده؛ اسلام و چالش‌های فکری معاصر (سکولاریزم)
- حسن حنفی
  - التراث و التجدید (۴ مجلدات)
  - من العقیده الی الثورة

- حوار الاجيال
- من النقل الى الابداع (٩ مجلدات)
- موسوعة الحضارة العربية الاسلامية
- مقدمة في علم الاستغراب
- في فكرنا المعاصر
- في الفكر الغربي المعاصر
- حوار المشرق و المغرب
- اليمين و اليسار في الفكر الديني
- من النقل الى العقل

• سيد حسين نصر

- جوان مسلمان و دنياي متجدد
- معرفت و امر قدسي
- اسلام و تنگناهاي انسان متجدد
- قلب اسلام؛ ترجمه‌ی انشاءالله رحمتی
- آرمان‌ها و واقعيات اسلامي
- نياز به علم مقدس؛ ترجمه‌ی حسن میان‌داری
- معرفت و معنویت

• محمد اركون

- الفكر العربي
- الإسلام: أصالة و ممارسة
- تاريخية الفكر العربي الإسلامي أو نقد العقل الإسلامي
- الفكر الإسلامي: قراءة علمية
- الفكر الإسلامي: نقد و اجتهاد
- العلمنة و الدين: الإسلام، المسيحية، الغرب
- من الاجتهاد إلى نقد العقل الإسلامي
- من فيصل التفرقة إلى فصل المقال: أين هو الفكر الإسلامي المعاصر؟
- الإسلام أوروبا الغرب، رهانات المعنى و إزادات الهيمنة
- نزعة الأنسنة في الفكر العربي
- قضايا في نقد العقل الديني. كيف نفهم الإسلام اليوم؟

- الفكر الأصولي و استحالة التأصيل. نحن تاريخ آخر للفكر الإسلامي
- معارك من أجل الأنسنة في السياقات الإسلامية
- القرآن من التفسير الموروث إلى تحليل الخطاب الديني
- اسلام ديروز و امروز (نگرشی نو به قرآن)؛ ترجمه‌ی علام‌عباس توسلی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹ و ترجمه‌ی محمدعلی اخوان، مرکز نشر سمر، ۱۳۷۰
- قرآن را چگونه بخوانیم؛ ترجمه‌ی حامد فولادوند، تهران: نشر عطایی، ۱۳۶۲
- نقد عقل اسلامی (ترجمه‌ی من الاجتهاد إلى نقد العقل الإسلامي)؛ ترجمه‌ی محمدمهدی خلجی، تهران: نشر ایده، ۱۳۷۹
- نقد عقل اسلامی و مفهوم خدا (ترجمه‌ی بخش‌هایی از ترجمه‌ی عربی کتاب فرانسوی ارگون در نقد عقل دینی)؛ ترجمه‌ی محمدمهدی خلجی، مجله‌ی کیان، شماره‌ی ۴۷، مرداد ۱۳۷۸

• محمد عابد الجابری

- نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفي
- العصبية و الدولة: معالم نظرية خلدونية في التاريخ العربي الاسلامي
- تكوين العقل العربي (نقد العقل العربي ۱)
- بنية العقل العربي (نقد العقل العربي ۲)
- العقل السياسي العربي (نقد العقل العربي ۳)
- العقل الاخلاقي العربي (نقد العقل العربي ۴)
- مدخل إلى القرآن [تشكيك در سلامت قرآن از تحريف]
- مدخل إلى فلسفة العلوم: العقلانية المعاصرة و تطور الفكر العلمي
- معرفة القرآن الحكيم أو التفسير الواضح حسب أسباب النزول (تفسير سه‌جلدی به روش سکولار)

- المنهاج التجريبي و تطور الفكر العلمي
- إشكاليات الفكر العربي المعاصر
- التراث و الحدائث: دراسات و مناقشات
- الخطاب العربي المعاصر
- وجهة نظر: نحو إعادة بناء قضايا الفكر العربي المعاصر
- الديمقراطية و حقوق الإنسان
- مسألة الهوية: العروبة و الإسلام و الغرب

- المثقفون في الحضارة العربية: محنة ابن حنبل و نكبة ابن رشد
- الدين و الدولة و تطبيق الشريعة
- المشروع النهضوي العربي: مراجعة نقدية
- نقد عقل سياسي در اسلام؛ ترجمه‌ی عبدالرضا سواری، انتشارات گام نو
- ما و میراث فلسفی مان: خوانشی نوین از فلسفه‌ی فارابی و ابن سینا (ترجمه‌ی بخش‌هایی از نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفية)؛ ترجمه‌ی محمد آل مهدی، تهران: نشر ثالث، ۱۳۸۷
- سقراط‌هایی از گونه‌ی دیگر: روشنفکران در تمدن عربی؛ ترجمه‌ی سید محمد آل مهدی، تهران: نشر فرهنگ جاوید، ۱۳۸۹
- نقد عقل عربی، تکوین عقل عربی: پژوهشی ساختارگرا در شکل‌گیری عقل کلاسیک عرب؛ ترجمه‌ی سید محمد آل مهدی، تهران: انتشارات نسل آفتاب، ۱۳۸۹

• نصر حامد ابو زید

- الاتجاه العقلي في التفسير (دراسة في قضية المجاز في القرآن عند المعتزلة)
- فلسفة التأويل (دراسة في تأويل القرآن عند محي الدين بن عربي)
- مفهوم النص (دراسة في علوم القرآن)
- اشكاليات القرائة و آليات التأويل
- نقد الخطاب الديني
- النص، السلطة، الحقيقة
- الخطاب و التأويل
- التفكير في زمن التكفير
- القول المفيد في قضية ابوزيد
- هكذا تكلم ابن عربي
- الإمام الشافعي و تأسيس الايديولوجية الوسطية
- معنای متن (پژوهی در علوم قرآن)؛ ترجمه‌ی مرتضی کریمی‌نیا، تهران: طرح نو، ۱۳۸۲
- چنین گفت ابن عربی؛ ترجمه‌ی محمد راستگو، نشر نی.

- Studies in Contemporary Islam (Journal); The Center for Islamic Studies, Youngstown State University
- Contemporary Islam (Journal); Springer Netherlands
- The Blackwell Companion to Contemporary Islamic Thought; ed. Ibrahim M. Abu-Rabi'; Blackwell Publishing, ۲۰۰۶.

بازشناسی تفکر اجتماعی معاصر مسلمین

کد درس: ۱۱

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف

- بررسی جریان های معرفتی در اندیشه معاصر مسلمین با توجه به خاستگاه معرفتی، تاریخی و اجتماعی و زمینه های تعامل با اندیشه های غرب پس از رنسانس.
- تحلیل بازتاب های سنت فکری تاریخی اسلام و تاثیرات حوزه های معرفتی مدرن بر متفکران برجسته معاصر مسلمان.

سرفصل درس

- نوع بندی جریان های معرفتی معاصر جهان اسلام
- جریان های انتقال دهنده علوم مدرن در جهان اسلام
  - علوم طبیعی
  - علوم اجتماعی
  - بازخوانی عملکرد نهادهای رسمی علمی در کشورهای اسلامی
- تداوم سنت فکری - تاریخی تفکر اسلامی از منظر علوم مدرن.
  - حوزه های فقهی، کلامی، فلسفی، عرفانی و صوفیه.
- بازخوانی سنت تاریخی تفکر اسلامی از منظر علوم مدرن.
  - از منظر علوم طبیعی و زیستی (سرسید احمدخان، سیدامیر علی، محمد عبده، بازرگان، اقبال)
  - از منظر علوم اجتماعی (شریعتی)
  - از منظر فلسفه های پدیدارشناسانه، آگزیستانس، هرمنوتیک، تحلیلی ... (حنفی، آرگون، جابری، نصر حامد ابوزید)
- تداوم فعال سنت فکری جهان اسلام در مواجهه با اندیشه های مدرن
  - سنت عقلی - فلسفی (علامه طباطبایی، شهید مطهری)
  - سنت عرفانی، (سنت گرایان)

▪ سنت های کلامی (سلفی ها، مودودی، اخوان المسلمین، قطب)

▪ سنت های فقهی

منابع

• علامه طباطبایی

▪ المیزان

▪ شیعه در اسلام

▪ قرآن در اسلام

• دکتر شریعتی

▪ مجموعه آثار

• شهید مطهری

▪ مجموعه آثار

• ابوالاعلی مودودی

▪ اسلام و مشکلات اقتصادی؛ مترجم: سید هادی خسروشاهی؛ تهران: مؤسسه‌ی مطبوعاتی

فراهانی، ۱۳۴۳

▪ الجهاد فی الاسلام

▪ الجهاد فی سبیل الله

▪ نحن و الحضارة الغربية

▪ الحضارة الإسلامية: اسسها و مبادئها

▪ اسس الإقتصاد بین الاسلام و النظم المعاصرة

▪ الاسلام فی مواجهة التحديات المعاصرة

▪ مفاهيم اساسية حول الدين و الدولة

▪ مبادئ الاسلام

▪ الربا

▪ نظرية الاسلام السياسية

▪ منهج جديد للتعليم و التربية

▪ معضلات الانسان الاقتصادية و حلها فی الاسلام

▪ القانون الاساسی و طریق تنفیذه

▪ تدوین الدستور الاسلامی

▪ الحكومة الإسلامية

- الاسلام و المدينة الحديثة
- الخلافة و الملك
- منهاج الانقلاب الاسلامي
- حول تطبيق الشريعة الاسلامية في العصر الحاضر
- الاسلام و معضلات العصر
- واجب الشباب المسلم اليوم
- نظرية الاسلام و هديته في السياسة و القانون و الدستور
- طائفة من قضايا الامة الاسلامية في القرن الحاضر
- اقبال لاهوري
- احياء فكر ديني در اسلام
- شيخ محمد غزالي
- السنة النبوية بين أهل الفقه و أهل الحديث
- عقيدة المسلم
- سر تأخر العرب و المسلمين
- مشكلات في طريق الحياة الإسلامية
- الاسلام المفترى عليه
- الاسلام و المناهج الاشتراكية
- الاسلام و الاوضاع الاقتصادية
- الاسلام و الاستبداد السياسي
- حقيقة القومية العربية
- تراثنا الفكري في ميزان الشرع
- ظلام من الغرب
- الأسرة المسلمة و تحديات العصر
- سيد جمال الدين
- نرماموزار مجموعته آثار سيد جمال
- حسن البنا
- الرسائل
- رسالة المنهج
- رسالة الانتخابات

• سید قطب

- المستقبل لهذا الدين
- في ظلال القرآن (ثمانية مجلدات في تفسير القرآن الكريم)
- العدالة الاجتماعية
- الإسلام و السلام العالمي
- معركة الاسلام و الرأسمالية
- الاسلام و مشكلات الحضارة
- اسلام و سرمايه داری؛ ترجمه سید محمد شیرازی
- در سایه قرآن (في ظلال القرآن)؛ ترجمه مصطفی خرم دل
- ما چه می گوئیم؛ ترجمه سید هادی خسروشاهی
- ویژگی های ایدئولوژی اسلامی؛ ترجمه سید محمد خامنه ای
- زیربنای صلح جهانی؛ ترجمه سید هادی خسروشاهی و زین العابدین قربانی
- آینده در قلمرو اسلام (المستقبل لهذا الدين)؛ ترجمه آیت الله خامنه ای
- عدالت اجتماعی در اسلام (العدالة الاجتماعية)؛ ترجمه محمد علی گرامی و سید هادی خسروشاهی

• عبدالرحمن الكواکبي

- الأعمال الكاملة للكواکبي؛ دراسة و تحقيق محمد جمال طحان، مركز دراسات الوحدة العربية، بيروت ٢٠٠٦

• مالك بن نبي

- دور المسلم و رسالته في الثلث الأخير من القرن العشرين (محاضرة)
- شروط النهضة
- الصراع الفكري في البلاد المستعمرة
- مشكلة الأفكار في العالم الإسلامي
- مشكلة الثقافة
- الإسلام و الديمقراطية

• محمد باقر صدر

- فلسفتنا (به فارسی ترجمه شده است)
- اقتصادنا (به فارسی ترجمه شده است)
- الانسان المعاصر و المشكلة الاجتماعية (به فارسی ترجمه شده است)

- البنك اللازبوى فى الإسلام
- البنك فى المجتمع الإسلامى
- الخطوط التفصيلية عن الاقتصاد فى المجتمع الإسلامى

• محمد عبده

- الأعمال الكاملة للشيخ محمد عبده (فى خمسة أجزاء)، تحقيق الدكتور محمد عمارة؛ نشر دار الشروق
- سلسلة الأعمال المجهولة؛ محمد عبده؛ تحقيق الدكتور على شلش، نشر دار رياض الرئيس
- ديوان الإمام محمد عبده، تحقيق الأستاذ ماجد صلاح الدين، نشر دار الفكر الإسلامى
- رسالة التوحيد
- الإسلام و النصرانية بين العلم و المدنية (رد على إرنست رينان)
- العروة الوثقى مع معلمه جمال الدين الأفغانى

• محمد رشيد رضا

- تفسير المنار
- يسر الإسلام و أصول التشريع العام
- الخلافة
- الوهابيون و الحجاز
- محاورات المصلح و المقلد
- السنة و الشيعة

• سيد حسين نصر

- جوان مسلمان و دنياى متجدد
- معرفت و امر قدسى
- اسلام و تنگناهاى انسان متجدد
- قلب اسلام؛ ترجمه‌ى انشاءالله رحمتى
- آرمانها و واقعيات اسلامى
- نياز به علم مقدس؛ ترجمه‌ى حسن مياندارى
- معرفت و معنويت

• مهدي بازركان

- مجموعه‌ى آثار مهندس مهدي بازركان

• حسن حنفى

- التراث و الحدائنه
- من العقيدنه الى الثوره
- من النقل الى الابداع
- موسوعه الحضاره العربيه الاسلاميه
- مقدمه في العلم الاستغراب
- في فكرنا المعاصر
- حوار المشرق و المغرب
- دراسات الاسلاميه
- اليمين و اليسار في الفكر الديني
- من النص الى الواقع
- من الفنا الى البقاء
- من النقل الى العقل

• محمد اركون

- الفكر العربي
- الاسلام: اصله و ممارسه
- تاريخچه الفكر الاسلامي او نقد القل الاسلامي
- الفكر الاسلامي
- الاسلام: الاخلاق و السياسه
- الفكر الاسلامي: نقد و اجتهاد

• محمد عابد الجابري

- نحن و التراث
- العصبيه و الدوله
- تكوين العقل العربي
- بنيه العقل العربي
- العقل السياسي العربي
- العقل الاخلاقي العربي
- التراث و الحدائنه

• نصر حامد ابوزيد

- الاتجاه العقلي في التفسير

- فلسفه التاويل
- مفهوم النص
- نقد الخطاب الدينى
- النص، السلطه، الحقيقه
- التفكير فى زمن التكفير

نقد و بررسی گفتمان شرق‌شناسی

کد درس: ۱۲

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تحلیل مبانی معرفتی دیدگاه‌های شرق‌شناسان بعد از رنسانس در باب معارف اسلامی و جریان‌های

معاصر مسلمین

سرفصل درس

- تعریف استشراق
  - دیدگاه‌های صاحب‌نظران مسلمان در باره‌ی اهداف استشراق
  - تاریخچه و دوره‌های استشراق
  - استشراق سیاسی - استعماری
  - استشراق علمی
  - تأثیر مبانی معرفتی بر فهم از شرق
    - شرق‌شناسی تجربه‌گرایانه‌ی سده‌ی نوزده
    - برتری غرب از منظر شرق‌شناسان؛ تأثیر جامعه‌شناسی تک‌خطی
    - حاکمیت سیاست بر علم (شرق‌شناسی) جدید
    - اصالت تاریخیت در شرق‌شناسی و نگاه تاریخی به قرآن
    - شرق‌شناسی رومانتیک در برابر شرق‌شناسی علم‌گرایانه
    - اعتقاد برخی از شرق‌شناسان به نسبیّت‌گرایی
    - تأثیر علوم اجتماعی مدرن بر شرق‌شناسی
  - مراکز شرق‌شناسی در کشورهای غربی
  - گستره‌ی فعالیت‌های مستشرقان
  - نقد غربیان بر شرق‌شناسی
- منابع
- ادوارد سعید
  - الإستشراق

- الثقافة و الإمبريالية
- الإسلام الأصولي في وسائل الإعلام الغربية من وجهة نظر أمريكية (بالاشتراك مع برنارد لويس)

▪ تعقيبات على الاستشراق

▪ تمثلات المثقف

▪ بعد السماء الأخيرة

▪ شرق شناسی؛ ترجمه‌ی عبدالرحیم گواهی؛ دفتر نشر فرهنگ اسلامی

▪ فراتر از واپسین آسمان؛ ترجمه‌ی حامد شهیدیان، هرمس

▪ نقش روشنفکر؛ ترجمه‌ی حمید عضدانلو، نشر نی

▪ فرهنگ و امپریالیسم؛ ترجمه‌ی اکبر افسری، انتشارات توس

• محمد حسن زمانی؛ شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان

• الوری، محسن؛ مطالعات اسلامی در غرب

• حسینی طباطبائی، مصطفی؛ نقد آثار خاورشناسان

• صادقی، تقی؛ رویکرد خاورشناسان به قرآن

• عبداللهی خوروش، حسین؛ فرهنگ اسلام شناسان خارجی

• موسویان، حسین؛ آراء و افکار اسلام شناسان معاصر آلمان

• بارت، رودی؛ الدراسات العربية و الإسلامية فی الجامعات الألمانية؛ تعریب د. مصطفی ماهر

• اسمیت، ویلفرد کنت ول؛ اسلام در جهان امروز؛ ترجمه‌ی حسینعلی هروی

• بروکلیمان، کارل؛ تاریخ الشعوب الإسلامية

• بری، آر؛ تاریخ اسلام (دانشگاه کمبریج)؛ ترجمه‌ی احمد آرام

• بلاشر، رژی

▪ در آستانه‌ی قرآن؛ ترجمه‌ی دکتر محمود رامیار

▪ درآمدی بر قرآن؛ ترجمه‌ی دکتر اسدالله مبشری

• بوکای، موریس؛ مقایسه‌ای میان تورات، انجیل، قرآن و علم؛ ترجمه‌ی مهندس ذبیح‌الله دبیر

• جولدتسیهر، اجتنس؛ المذاهب الإسلامية فی تفسیر القرآن؛ تعریب علی حسن عبدالقادر (مذاهب

التفسیر الإسلامی؛ تعریب د. عبدالحلم النجار)

• جفری، آرتور؛ مقدمتان فی علوم القرآن

• دیون پورت، جان؛ عذر تقصیر به پیشگاه محمد و قرآن؛ ترجمه‌ی غلامرضا سعیدی

- فوك، يوهان؛ تاريخ حركة الإستشراق: الدراسات العربية و الإسلامية فى اوروپا حتى بداية القرن العشرين؛ تعريب عمر لطفى العالم
- كونستان ويرزىل، گيورگيو؛ محمد پیامبرى كه از نو بايد شناخت؛ ترجمه‌ى ذبيح الله منصورى
- گريك، كينت؛ قرآن را چگونه شناختم؛ ترجمه‌ى ذبيح الله منصورى
- لايوم، ژول؛ تفصيل آيات القرآن الكريم؛ تعريب محمد فؤاد عبدالباقي
- لوبون، گوستاو؛ تاريخ تمدن اسلام و عرب؛ ترجمه‌ى محمدتقى فخرداعى
- نيكلسون؛ يادداشت‌هاى در باب فصوص الحكيم ابن عربى؛ ترجمه‌ى اوانس اوانسيان
- وات، مونتگمرى
  - برخورد آراى مسلمانان و مسيحيان: تفاهمات و سوء تفاهمات؛ ترجمه‌ى محمدحسين آريا
  - الإسلام و المسيحية فى العالم المعاصر؛ تعريب د. عبدالرحمن عبدالله الشيخ
  - محمد^B پیامبر و سياست‌مدار؛ دار الترجمة‌ى ايران
  - محمد^B فى المدينة؛ تعريب شعبان بركات
- حسن حنفى
  - ما ذا علم الإستغراب
  - حوار المشرق و المغرب
- محمد غزالى
  - الإستعمار: أحقاد و أطماع
  - صحيفة التحذير من دعاة التنصير
  - دفاع عن العقيدة و الشريعة ضد مطاعن المستشرقين
- مالك بن نبي؛ إنتاج المستشرقين
- محمد عبده
  - الرد على هانوتو الفرنسى
  - الإسلام و النصرانية بين العلم و المدنية (رد على إرنست رينان)
- محمد قطب؛ المستشرقون و الإسلام
- بدوى، عبدالرحمن
  - دايرة المعارف مستشرقان؛ ترجمه‌ى صالح طباطبائى
  - فرهنگ كامل خاورشناسان؛ ترجمه‌ى شكرالله خاكرند
  - الدفاع عن القرآن ضد متقديه
- آلوسى عادل؛ التراث العربى و المستشرقون

- ابو خليل شوقي؛ أضواء على مواقف المستشرقين
- برى، باقر؛ إضاءات على كتاب الإستشراق لأدوارد سعيد
- بيطار، زينات؛ الإستشراق فى الفن الرومانى الفرنسى
- الحاج، ساسى سالم؛ نقد الخطاب الإستشراقى: الظاهرة الإستشراقية و اثرها فى الدراسات الإسلامية
- حمدان، نذير؛ الرسول فى كتابات المستشرقين
- خليفه حسن، محمد؛ أزمة الإستشراق الحديث و المعاصر
- دسوقي، محمود؛ سير تاريخى و ارزبابى انديشهى شرق شناسى؛ ترجمهى افتخارزاده (الفكر الإستشراقى: تاريخه و تقويمه)
- الديب، محمد عبدالعظيم؛ المنهج فى كتابات الغربيين عن التاريخ الإسلامى
- رضوان، عمر بن ابراهيم؛ آراء المستشرقين حول القرآن الكريم و تفسيره
- رقوق، محمود؛ الإستشراق و الخلفية الفكرية للصراع الحضارى
- زهرالدين صالح؛ الإسلام و الإستشراق
- زيارى، محمد فتح الله؛ الإستشراق: اهدافه و وسائله
- سباعى، مصطفى؛ الإستشراق و المستشرقون: ما لهم و عليهم
- سفيانى، عابد بن محمد؛ المستشرقون و من تابعهم و موفقهم من ثبات الشريعة
- شرقاوى، محمد عبدالله؛ الإستشراق فى الفكر الإسلامى المعاصر
- صالح حمدان، عبدالحميد؛ طبقات المستشرقين
- الصغير، محمد حسين على؛ خاورشناسان و پژوهش هاى قرآنى؛ ترجمهى محمد صادق شريعت
- طيباوى، عبداللطيف؛ المستشرقون الناطقون بالإنجليزية؛ ترجمه د. قاسم السامرايى
- عبدالعال، اسماعيل سالم؛ المستشرقون و القرآن
- العرفى، محمد بن سالم؛ دراسات إستشراقية و حضارية
- عقيقى، نجيب؛ المستشرقون
- فؤاد، عبدالمنعم؛ من إفتراءات المستشرقين على الأصول العقديّة فى الإسلام
- فوزى، فاروق عمر؛ الإستشراق و التاريخ الإسلامى
- فيومى، محمد ابراهيم؛ الإستشراق: رساله استعمار تطور الصراع الغربى مع الإسلام
- مطبقاتى، مازن صالح؛ من آفاق الإستشراق الأمريكى المعاصر
- مطعنى، عبدالعظيم؛ الإسلام فى مواجهة الإستشراق العالمى
- معاليقى، منذر؛ الإستشراق فى الميزان
- ندوى، ابوالحسن

- الإسلاميات بين كتابات المستشرقين و الباحثين المسلمين
- مقالات و بحوث حول الإستشراق و المستشرقين
- نملء، على بن ابراهيم الحمد
- الإستشراق و الدراسات الإسلامية
- اسهامات المستشرقين فى نشر التراث العربى الإسلامى
- المستشرقون و التنصير

- Edward W. Said, *Orientalism*
- K.M. Panikkar, *Asia and Western Dominance*, London: George Allen and Unwin, ١٩٥٩.
- Dorothee Metlitzki, *The Matter of Araby in Medieval England*, New Haven, Conn.: Yale University Press, ١٩٧٧.
- Denis Judd, *Balfour and the British Empire: A Study in Imperial Evolution, ١٨٧٤-١٩٣٢.*, London: Mac Millan and Co., ١٩٦٨.
- Evelyn Baring, Lord Cromer
  - *Political and Literary Essays, ١٩٠٨-١٩١٣.*, Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press, ١٩٦٩.
  - *Modern Egypt*, New York: Macmillan Co., ١٩٠٨.
- Mounah A. Khouri, *Poetry and the Making of Modern Egypt, ١٨٨٢-١٩٢٢.*, Leiden: E.J. Brill, ١٩٧١.
- R. W. Southern, *Western Views of Islam in the Middle Ages*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, ١٩٦٢.
- H.A.R. Gibb
  - *Area Studies Reconsidered, London: School of Oriental and African Studies, ١٩٦٤.*
  - *Modern Trends in Islam, Chicago: University of Chicago Press, ١٩٤٧.*
  - *Studies on the Civilization of Islam, Boston: Beacon Press, ١٩٦٢.*
  - *Mohammedanism: An Historical Survey, London: Oxford University Press, ١٩٤٩.*
- Norman Daniel
  - *The Arabs and Medieval Europe, London: Longmans, Green and Co., ١٩٧٥.*
  - *Islam and the West: The Making of an Image, Edinburgh: University Press, ١٩٦٠.*

- A.J. Arberry, *Oriental Essays: Portraits of Seven Scholars*, New York, Macmillan Co., ۱۹۶۰.
- Ibrahim Abu-Lughod, *Arab Rediscovery of Europe: A Study in Cultural Encounters*, Princeton University Press, ۱۹۷۳.
- Derek Hopwood, *The Russian Presence in Syria and Palestine, ۱۸۴۳-۱۹۴۳: Church and Politics in the Near East*, Oxford: Clarendon Press, ۱۹۶۹.
- Louis Massignon, *La Passion d'al-Hosayn-ibn-Mansour al-Hallaj*, Paris: Paul Gauthner, ۱۹۲۲.
- Morroe Berger, *The Arab World Today*, Garden City, N.Y.: Doubleday and Co., ۱۹۶۲.
- Norman Daniel, *Islam, Europe and Empire*, Edinburgh: University Press, ۱۹۶۴.
- P.M. Holt, *The Study of Modern Arab History*, London: School of Oriental and African Studies, ۱۹۶۵.
- Byron Porter Smith, *Islam in English Literature*, Beirut: American Press, ۱۹۳۹.
- Richard Burton, *Personal Narrative of a Pilgrimage to al-Madinah and Meccah*, London: Tylston and Edwards, ۱۸۹۳.
- Bernard Lewis and P.M. Holt, *Historians of the Middle East*, London, Oxford University Press, ۱۹۶۲.
- Bernard Lewis
  - *Race and Color in Islam*, New York: Harper and Row, ۱۹۷۱.
  - *Islam in History: Ideas, Men and Events in the Middle East*, London: Alcové Press, ۱۹۷۳.
  - *History-Remembered, Recovered, Invented*, Princeton University Press, ۱۹۷۵.
- C.H. Phillips, *The School of Oriental and African Studies*, University of London, ۱۹۱۷-۱۹۷۷., London: Design for Print, ۱۹۷۷.
- Jukka Nevakivi, *Britain, France and the Arab Middle East, ۱۹۱۴-۱۹۲۰.*, London: Athlone Press, ۱۹۶۹.
- Robin Bidwell, *Travellers in Arabia*, London: Paul Hamlyn, ۱۹۷۶.
- *The Letters of T.E. Lawrence of Arabia*, ed. David Garnett, London: Spring Books, ۱۹۶۴.

- Valentine Chirol, The Occident and the Orient, Chicago: University of Chicago Press, ۱۹۲۴.
- Duncan Black Macdonald, The Religious Attitude and Life in Islam, Beirut: Khayats Publishers, ۱۹۶۵.
- Gustave von Grunebaum, Modern Islam: The Search for Cultural Identity, New York: Vintage Books, ۱۹۶۴.
- Raphael Patai, The Arab Mind, New York: Charles Scribner's Sons, ۱۹۷۳.
- Sania Hamady, Temperament and Character of the Arab, New York: Twayne Publishers, ۱۹۶۰.

اخوان المسلمین

کد درس: ۱۳

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف

- تحلیل پشتوانه‌های معرفتی و نوع نگاه نمایندگی اصلی اخوان المسلمین به مبانی و معارف دینی
- بررسی موقعیت و تاثیر گذاری اجتماعی اخوان المسلمین در مناطق مختلف جهان اسلام

سرفصل

- تاریخ جماعت اخوان المسلمین
- بنیان گذار اخوان المسلمین
- رهبران و اعضای برجسته اخوان المسلمین
- سازماندهی جماعت اخوان در مناطق مختلف جهان اسلام
- رویکردهای فکری اخوان
- رابطه اخوان با مذاهب گوناگون اسلامی
- شیوه های تربیتی اخوان
- اخوان و عمل سیاسی
- موقعیت اجتماعی اخوان در جهان اسلام
- منتقدان اخوان

منابع:

- حسن البنا
  - الرسائل
  - رسالة المنهج
  - رسالة الانتخابات
- سید قطب
  - المستقبل لهذا الدين
  - في ظلال القرآن
- شیخ محمد غزالی

- السنة النبوية بين أهل الفقه وأهل الحديث
- عقيدة المسلم
- سر تأخر العرب والمسلمين
- مشكلات في طريق الحياة الإسلامية
- الإسلام المفترى عليه
- الإسلام والمناهج الاشتراكية
- الإسلام والأوضاع الاقتصادية
- الإسلام والاستبداد السياسي
- حقيقة القومية العربية
- تراثنا الفكري في ميزان الشرع
- ظلام من الغرب
- الأسرة المسلمة وتحديات العصر

جامعه‌شناسی دین

کد درس: ۱۴

مقطع: دکتری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری / نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: نقد و بررسی مبانی، رویکردها و نظریه‌های مختلف جامعه‌شناسی دین

سرفصل‌ها

- رویکردهای مختلف در جامعه‌شناسی دین
- روش‌شناسی جامعه‌شناسی دین
- عرفی‌شدن یا عرفی‌سازی
- نظریه‌های عرفی‌شدن
- عرفی‌شدن، ایران، اسلام و مسیحیت
- هویت دینی در جامعه مدرن
- نسبت دین با جامعه، دولت و سیاست
- روشنفکران و دین

منابع

- عرفی‌شدن در تجربه مسیحی و اسلامی، علیرضا شجاعی‌زند.
- دین و نظریه اجتماعی، جیمز. ای. بکفورد. ترجمه: مسعود آریایی نیا.
- نقد و بررسی نظریه عرفی‌شدن در ایران، صادق گلستانی.
- سکولاریسم و عوامل اجتماعی آن در ایران، شمس‌الله مریجی.
- دین و جامعه، مقصود فراستخواه.
- دین و ساختن جامعه، چارلز دیویس، ترجمه: حسن محدثی و حسین باب الحوائجی.
- هفت نظریه در باب دین، دانیل پالس، ترجمه محمد عزیز بختیاری.
- درآمدی بر نظریه‌های اجتماعی دین، ترجمه: محمدعزیز بختیاری و فاضل حسامی.